

intermediul lucrărilor lui Julian Ochorowicz (1850—1917), unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai „pozitivismului varșovian”. În 1885, la Focșani, probabil datorită unui emigrant polonez (A.K.), apare broșura *Contradicțiunile fundamentale pe care se reazimă toată știința noastră despre univers. Esența ființei. Legendă filozofică* de Julian Ochorowicz¹. *Esența ființei* va fi publicată din nou în 1911, în urma unei evidente stilizări².

Explicația acestei apariții trebuie pusă în legătură cu evoluția luptei de idei din țara noastră în această perioadă, marcată de asaltul viguros al concepției materialiste și al artei cu rezonanțe sociale.

În 1888 „Contemporanul” va publica în paginile sale scurta dramă istorică *Pausanias*³ de W. Okoński [Al. Świętochowski], șeful pozitivistilor varșovieni, în care scriitorul polon face elogiul luptei pentru libertate a ilotiilor spartani.

Cîteva ani mai tîrziu apare în limba română și culegerea *Din viața poporului*⁴ (titlul original *O życie*, 1879 — Pentru viață) de Alexander Świętochowski. Culegerea, din care fac parte nuvelele *Chawa Rubin*, *Damian Capenko* și *Karl Krug*, este precedată de o notiță biografică în care se evidențiază meritele lui Świętochowski în răspîndirea principiilor lui Darwin, Buckle, Spencer, Comte, precum și realismul scrierilor sale.

Interesul românilor pentru noua literatură polonă este și mai pregnant reliefat de articolul *Literatura polonă modernă*⁵, semnat de C. Săteanu și publicat dla 1901 în „Mișcarea literară și artistică”. Remarcînd numărul mare al scriitorilor de valoare pe care i-a dat Polonia, C. Săteanu, probabil conducătorul publicației, anunța intenția revistei de a prezenta cititorilor biografiile „Cîtorva literați poloni de frunte: H. Sienkiewicz, Wilhelm Feldman, Kazimierz Tetmajer și Maria Konopnicka.” C. Săteanu face într-adevăr o schiță biografică lui Henryk Sienkiewicz, elevînd formația pozitivistă a scriitorului polon, „incomparabila frumusețe plastică” a descrierilor lui și lăudînd romanele sale istorice, „capodopere ale unui pictor de pe cîmpul de război”. Perioada scurtă în care a apărut revista nu a permis probabil publicarea și a celorlalte schițe biografice.

În acest context, ultimul an al secolului al XIX-lea înseamnă impunerea unui nou nume atenției cititorilor și scriitorilor români, numele lui Henryk Sienkiewicz.

¹ J. Ochorowicz, *Contradicțiunile fundamentale pe care se reazimă toată știința noastră despre univers. Esența ființei. Legendă filozofică* de ..., fost profesor la Universitatea din Varșovia (traduse din limba polonă de A.K.), Focșani, 1885.

² J. Ochorowicz, *Esența ființei. Legendă filozofică*, Biblioteca „Lumea”, București 1911.

³ *Pausanias*. Schiță de o dramă istorică din secolul al V-lea î.c. de W. Okonski, tradusă în românește de L. Rokita, „Contemporanul”, V, 1888, nr. 10, p. 367—378.

⁴ Al. Świętochowski [W. Okonski], *Din viața poporului, Chawa Rubin, Damian Capenko, Karl Krug*. Precedate de o notiță biografică, Traducere de I. Husar, în „Biblioteca de popularizare pentru literatură, știință și artă”, nr. 7, Craiova, [1895]. (Vîrsta scriitorului polon, 48 ani, indicată în notiță, care ar putea stabili anul 1897, drept an al apariției versiunii românești este greșit indicată, ca de altfel și locul nașterii lui Świętochowski).

⁵ C. Săteanu, *Literatura polonă modernă*, în „Mișcarea literară și artistică”, Iași, I, 1901, nr. 1, 15 febr. p. 5—7.